O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

2000 йил 6 май шанба

Сотувда эркин нархда № 87 (2384)

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ҚАРОРИ

ДАВЛАТ СОЛИҚ ХИЗМАТИ ОРГАНЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Давлат солиқ хизмати органлари фаолиятини ташкил этишни такомиллаштириш тўғрисида" 2000 йил 13 мартдаги 87-сон қарорини бажариш юзасидан ва давлат солиқ хизмати органлари фаолиятининг ҳуқуқий асосларини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Қуйидагилар:

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси тўғрисидаги Низом;

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг Солиқ соҳасида ҳуқуқ бузишларга қарши тезкор курашиш бош бошқармаси тўғрисидаги Низом;

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг Режим ва кадрлар бош бошқармаси тўғрисидаги Низом;

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг Назорат-тафтиш бош бошқармаси тўғрисидаги Низом;

Ўзбекистон Республикаси давлат солиқ органларида хизматни ўташ тўғрисидаги Низом тасдиқлансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси фаолиятини ташкил этиш масалалари тўғрисида" 1998 йил 12 январдаги 14-сон қарорига қуйидаги ўзгартиришлар киритилсин:

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ҳузуридаги Эксперт кенгаши тўғрисида Низомнинг 8-бандидаги "биринчи" сўзи чиқариб ташлансин.

3. Қуйидагилар ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин:

Вазирлар Маҳкамасининг "Ўзбекистон ССЖ давлат солиқ органлари ҳақида" 1991 йил 12 августдаги 217-сонли қарори;

Вазирлар Маҳкамасининг "Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси фаолиятини ташкил этиш масалалари тўғрисида" 1998 йил 12 январдаги 14-сон қарори 4-бандининг иккинчи хатбоши;

Вазирлар Маҳкамасининг "Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида" 1999 йил 14 сентябрдаги 427-сон қарорига иловванинг 9-банди.

4. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Б.С.Ҳамидов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2000 йил 5 май.

Она-юрт бўйлаб...

ХЎЖАЛИК ҚАРЗИНИ УЗДИ

Навоий вилояти Навбаҳор туманидаги «Навбаҳор» ширкат хўжалиги давлатдан олган 60 миллион сўмлик қарзини узиб, санациядан чиқди.

— Хўжалигимиз қолоқликка юз тутиб, 1998 йили санацияга тушиб қолган эди, — дейди хўжалик раҳбари Саъдулла Тўраев. — Мутахассислар билан биргаликда ночорликдан чиқиш йўлларини излаб, ишни пудрат асосида ташкил этишга киришдик. Ҳар бир юмуш шартнома асосида олиб борилди. Экинларни парваришлашдан тортиб, ҳосилни йиғиштириб олишгача бўлган даврда икки томоннинг ҳам масъулияти, ҳам манфаатдорлиги ортиб, натижа кўнгилдагидек бўлди. Ўтган йили 1600 тонна дон олиниб, 2 миллион сўм, 2 минг 146 тонна пахта етиштирилиб, 15 миллион сўм соф фойда жамғарилди.

Айни кунларда 606 гектар пахтазор ва 421 гектар ғаллазорда экинларга ишлов бериш қизғин паллага кирди.

ПОЕЗД ЙЎЛГА ТУШДИ

Когон вокзалидан янги, "Бухоро-Самарқанд-Бухоро" йўналиши бўйлаб йўлга тушган поезд дастлабки йўловчиларни манзилига элтди. Бу поезд ҳар куни эрталаб соат тўртда йўлга чиқиб, олти соатда Самарқандга етиб келади. Янги йўналишнинг қулайлиги шундаки, ундан Самарқанду бухороликлардан ташқари, қўшни Навоий вилояти аҳли ҳам кенг фойдаланмоқда.

АЛЛОМА ТЎЙИГА СОВҒАЛАР

Марғилон шаҳар меҳнат жамоалари буюк аллома Бурҳониддин ал-Марғиноний хотира тўйига катта тайёргарлик кўрмоқдалар. «Турон шойиси» ҳиссадорлик жамияти жилокорлари ва рассомлари шойи газламаларнинг янги нусхаларини яратишаяпти. Икки турдаги гул босилган газламалар нафислиги ва кўркамлиги билан эътиборни ўзига тортади. Ижодкорларнинг бир гуруҳи эса ҳазрат юбилейига бағишлаб йил тақвимни ипак матнларга туширмоқда.

«Ёдгорлик» жамоаси хонатласдан янги нусхалар яратмоқда. «Марғилон боғлари» деб номланган камалакранг атлас аёлларимизга муносиб туҳфа бўлади. Моҳир аврбандчи Муҳаммаджон Мамадалиев ва бош жилокор Давлатали Умаралиевлар бу газламаларни ҳунармандчиликнинг миллий анъаналарини қўллаган ҳолда яратишаяпти. Корхонанинг тикувчилик ва зардўзлик цехларида рўжа, чойшаб, жойнамоз ва бошқа ёдгорлик буюмлари тайёрланмоқда.

"БУЮКЛИГИНГ УНУТМА, АЁЛ!"

"Камолот" жамғармасининг Қорақалпоғистон Республикаси бўлими ҳузурида "XX1 аср аёли" деб номланган марказ иш бошлади. Унинг дастлабки машғулоти "Буюклигинг унутма, аёл!" шиори остида ўтказилди. Унда аёлларнинг жамиятдаги ўрни, келажагимиз пойдевори - ёш авлодни тарбиялашда, "Соғлом авлод" давлат дастурини ҳаётга татбиқ этишдаги вазифалари хусусида гап борди.

ИШОНЧЛИ ШЕРИК

Ярим йил аввал «Замин» банкининг Фарғона вилояти бўлимидан кредит олган «Зафар-пирим» фермер хўжалиги аъзолари истеъмолчиларга сут ва гўшт етказиб бера бошлашди. Даромад ҳозирнинг ўзидаёқ бир миллион сўмдан ортди.

— «Зафар-пирим» олган қарзларини ўз вақтида узиб, фермерликни ривожлантираётган ишончли шерикларимиздан бирига айланди, — дейди вилоят «Замин» банкининг қисқа муддатга кредитлаштириш бўлими бошлиғи Сиддиқ Маҳкамов. — Банк қарз маблағларининг асосий қисми иқтисодиётнинг ишлаб чиқариш соҳасига, кичик ва ўрта бизнесни, тадбиркорликни ривожлантиришга йўналтирилмоқда. Бугунги кунда банк кредитларидан 670 та ташкилот ва муассаса фойдаланмоқда. Уларга жами 1 миллиард 130 миллион сўм қарз берилган. Деҳқон ва фермер хўжаликлари уюшмаси, «Бизнес-фонд». Аҳолини меҳнат билан банд қилишга кўмаклашиш нобюджет ташкилотларининг ҳам жами 305 миллион сўм маблағи қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга йўналтирилди.

УСТОЗ ХОТИРАСИ

Хотира ва Қадрлаш куни арафасида Наманган шаҳрининг Ҳошимжон Холхонов кўчасидаги 18-уйдан одамларнинг қадами аримай қолди. Вилоятдан етишиб чиққан дастлабки жарроҳ Ҳамидхон Ботиров шу хонадонда истиқомат қилган. Юртига, халқига, касбига меҳр-муҳаббати алоҳида бўлган бу инсон умрининг охиригача соғлиқни сақлаш ишини такомиллаштиришга, аҳоли ўртасида турли касалликлар тарқалишининг олдини олишга салмоқли ҳисса қўшди. Унинг шахсий ташаббуси билан вилоят маркази, Норин ва Учқўрғон тумани шифохоналарида илк жарроҳлик бўлимлари ташкил этилган эди. Моҳир жарроҳ тарбиялаган ўнлаб шогирдлар «Соғлом авлод йили»да эл-юрт хизматида камарбаста туришибди.

«Халқ сўзи», «ЎзА» мухбирлари хабарлари асосида тайёрланди.

9 май — Хотира ва Қадрлаш куни

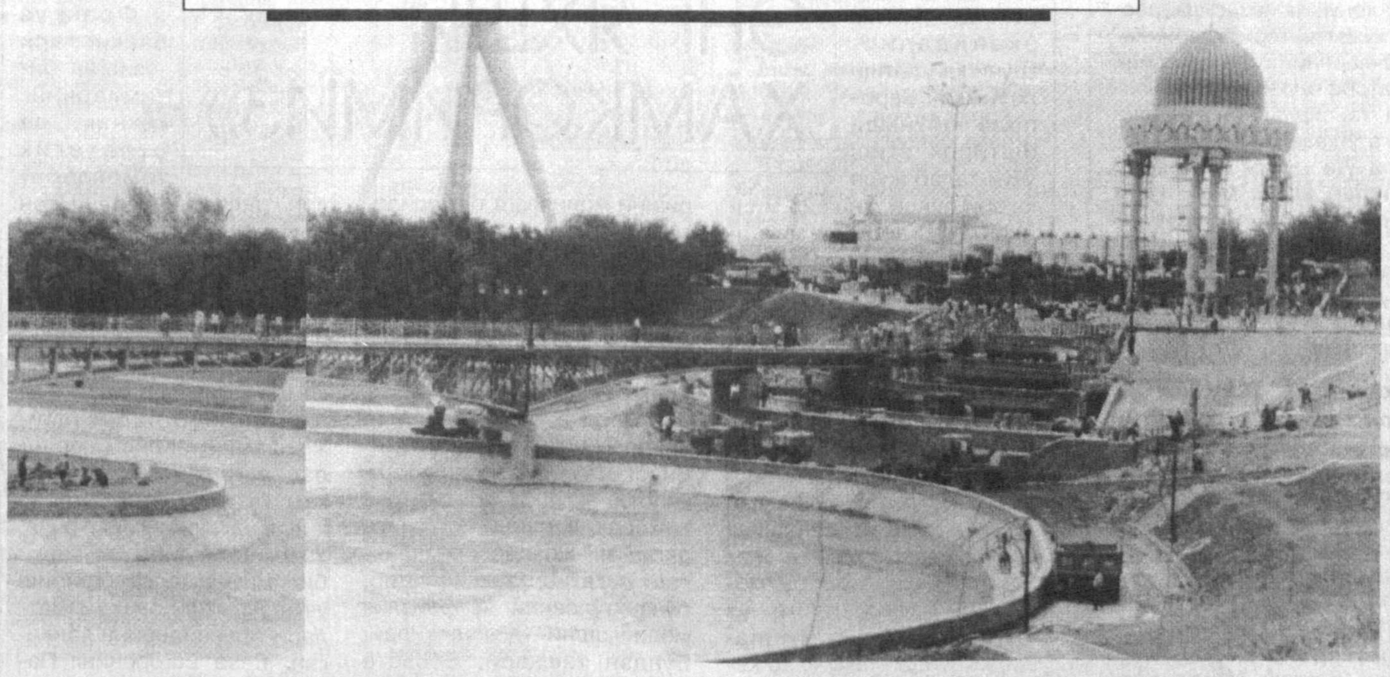

МАНГУЛИККА ДАХЛДОР ТАШАББУС

Икки кундан сўнг ўлкамизда яна бир эзгу тадбир — Хотира ва Қадрлаш куни кенг нишонланади. Шу асно миллатимиз озодлиги ва мустақиллиги йўлида жон фидо этган табаррук сиймолар эсга олинади, Ватанимиз ободлигига, эл-юртимиз фаровонлигига ҳисса қўшган ва қўшаётган азиз инсонларга таъзим ва ҳурмат-эҳтиром бажо келтирилади. Қалбларда меҳр-оқибат, хайр-саховат, марҳумлар хотирасини эъзозлашдек гўзал туйғулар жўш уради.

— Зеро, хотира — уйғонса гўззалдир. У ўтмиш билан бугунни, бугун билан келажакни туташтирувчи кўприкдир. Қадр-қиммат ила меҳр-мурувват эса, бизга Одам Ато ва Момо Ҳаввodan мерос қолган бебаҳо инсоний фазилатдир. Бу демак, ўтганларни ёдга олиш, тирикларни қадрлаш барча ҳар кун, ҳар лаҳза, ҳар он риоя қилмоғи зарур ҳисобланган муқаддас бурчдир. Таъбир жоиз бўлса, 9 май эндиликда халқимиз учун бу борада амалга оширилган ишларни сарҳисоб қиладиган, айни чоғда келгуси юмушларни белгилаб оладиган санага ҳам айланиб қолади. Ана шу боис ҳамюртларимиз Хотира ва Қадрлаш куни ҳақидаги фармонни хушнудлик билан кутиб олдилар. Юртбошимизнинг Тошкентдаги Бўзсув канали бўйида «Шаҳидлар хотираси» ёдгорлик мажмуини барпо этиш борасидаги ташаббуси ва саъй-ҳаракатларини ҳар томонлама якдиллик билан қўллаб-қувватладилар. Энг муҳими, хайрли ташаббус дунё аҳлини ҳайратга солди, бошқа элату миллатлар қалбида ўзбекларга нисбатан яна бир карра ҳавас уйғотди.

Ҳайрат ва ҳавас эса, биласиз, ҳамиша бир-бири билан уйғун келади. Яхшилик нишонаси, эзгулик даракчиси янглиғ башариятни мудом покликка ва бунёдкорликка ундайди. Мана, ўзимиздан қиёс: «Шаҳидлар хотираси» ёдгорлик мажмуи қисқа фурсатда мангуликка дахлдор обида сифатида қад ростлади. Айни кезларда бу зиёратгоҳда сўнгги пардозлаш ишлари олиб борилаяпти. Мажмуадаги ишлар кўлами ҳамкасбимиз Н. Муҳаммаджонов тасвирга туширган лавҳада ҳам ўз ифодасини топган.

Абдунаби ҲАЙДАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Эътироф

«АНДИЖОН ДУРДОНАСИ» — ХОРИЖГА

Германиянинг Бруно Хондажау мустақил эксперти «Андижон дурдонаси»ни Марказий Осиёдаги энг тотли шарбат деб тан олди.

Ўзбекистон-Буюк Британия қўшма корхонаси маҳсулотларига бўлган талаб кун сайин ортмоқда. Ўрик, олма, шафтоли меваларидан тайёрланган ва турли ҳажмдаги махсус қоғоз қутичаларга қадоқланган шарбатлар нафақат хуштаъмлиги, балки шифобахшлиги билан ҳам кўплар эътиборига тушаётир. Германиялик мутахассисларнинг эътирофи эса корхона ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг жаҳондаги етакчи турдош корхоналар билан бемалол рақобат қилиши, ташқи бозорга дадил кириб бориши мумкинлигидан далолатдир.

«Андижон дурдонаси» ўз маҳсулотининг ярмидан кўпини четга чиқармоқчи.

Ўз мухбиримиз.

ХУШХАБАР

Будапештда каратэ бўйича Европа кубоги мусобақалари якунланди. Унда 30 давлат клублари қаторида Европа каратэ федерациясининг махсус таклифига кўра Осиё мамлакатларидан бири — Ўзбекистон жамоаси ҳам иштирок этди.

Европа кубоги совриндорлари

Ўзбекистонлик спортчилар 7 та олтин, 2 та кумуш ва 6 та бронза медални қўлга киритиб, европалик мухлислар эътиборини қозондилар.

Шахсий ҳисобда Ширин Абдуҳакимова, Аъзам Абдумавлонов, Отабек Қосимов олтин медалларга сазовор бўлишди. Ўзбекистонлик спортчилар бундан ташқари кумитэ — спарринг ҳамда ката — махсус машқларда кўрсатган натижалари учун ҳам олтин медаллар билан тақдирландилар.

Парвис Абдумавлонов, шунингдек, кумитэда кўрсатган яхши натижалари учун 15 ёшдан 17 ёшгача бўлган каратэчиларимиз командаси кумуш медалларга сазовор бўлишди.

Азиз Тошпўлатов, Сарвар Исмоилов, Илҳом Каримов, Отабек Қосимов ва Азамат Қаландаров бронза медалларни қўлга киритдилар. Эркаклар жамоаси махсус машқлар учун битта бронза медалга эга чиқди.

(ЎзА)

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ТАШРИФИ ҲИНДИСТОН МАТБУОТИ НИГОҲИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ҳиндистонга давлат ташрифи бу мамлакат оммавий ахборот воситаларида кенг ёритилди.

Хусусан, ташрифнинг биринчи куни «Ҳинду» газетаси ўз саҳифаларида «Бугун Ўзбекистон Президенти ташриф буюрди» сарлавҳаси остида мақола эълон қилди. Мақола муаллифи Президент И.А.Каримовнинг Ҳиндистонга ташрифини радикал кучларга қарши кураш учун халқаро коалиция тузиш борасидаги дипломатик саъй-ҳаракатларнинг узвий бўғини, деб баҳолайди. Мақолада қайд этилишича, Марказий Осиё республикалари Ўзбекистон ташаббуси билан терроризм ва экстремизмга қарши курашда ўзаро ва бошқа давлатлар билан (Россия, Хитой, Ҳиндистон ва АҚШ) ҳамкорликни кенгайтирмоқдалар ва мустаҳкамламоқдалар.

Мазкур газетанинг 3 май сонида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов бугунги кунда «портлаш даражасига» бориб етаётган халқаро терроризмга қарши курашда Ҳиндистонни «ҳақиқий иттифоқчи» деб таърифлагани баён этилган.

Минтақавий ва миллий хавфсизликка жиддий таҳдиддан хавотирланаётган Ўзбекистон Республикаси Президенти Каримов ва Ҳиндистон Бош вазири Важпаи Ўзбекистон билан Ҳиндистон ўртасида ҳамкорлик тамойиллари тўғрисидаги қўшма баёнотни имзоладилар, деб ёзади газета.

Шунингдек, «Ҳинду» газетаси Ўзбекистонга 10 миллион АҚШ доллари миқдорида кредит бериш тўғрисида икки томон имзолаган шартномага тўхталган. «Ўзбекистон Президенти таъкидлаганидек, ўзаро савдо алоқалари даражаси икки мамлакатнинг салоҳиятига жавоб бермайди, – дейилади газетанинг 4 май сонида. – Ўзбекистон ҳинд сармояларини тўқимачилик саноати, заргарлик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳамда ахборот технологияси соҳаларига жалб этилишидан манфаатдор».

Ўзбекистон Президентининг Ҳиндистон ишбилармон доиралари билан учрашувини баҳолар экан, «Ҳинду бизнес лайн» газетаси Ҳиндистон ва Ўзбекистон икки томонлама иқтисодий, савдо, инвестиция алоқаларини мустаҳкамлашлари зарурлигини таъкидлайди. «Ўзбекистон иқтисодий алоқаларни кенгайтириш тарафдори» мақоласи муаллифи Ўзбекистон Ҳиндистоннинг Ғарб андозаларидан анча арзон компьютер тизимларини харид қилиш ва компьютер технологиялари соҳасида ҳамкорлик қилишдан манфаатдорлигини қайд этган.

«Ўзбекистон Республикаси Президенти И.Каримовнинг Ҳиндистонга ташрифи ўзаро алоқаларни янада мустаҳкамлаш учун жуда муҳимдир», – дейилади «Нэйшнл Хералд» газетасининг 1 май сонида. Газета мамлакатимизнинг мустақиллик йиллари давомида иқтисодий соҳада эришган улкан муваффақиятларини эътироф этган. Мақола муаллифи Ўзбекистон Президенти икки томон ўртасидаги савдо алоқалари яқин келажакда кенгайишига умид билдирганини қайд этади.

«Пайонийер» газетаси 3 май сонидаги махсус саҳифани мамлакатимиз раҳбари ташрифини ёритишга бағишлаган. Ушбу саҳифада Ўзбекистон Президентининг Ҳиндистон Саноат конфедерацияси вакиллари билан учрашувига алоҳида урғу берилади. Дарҳақиқат, Ҳиндистон Саноат конфедерациясининг республикамиз билан ҳамкорликдаги фаолиятининг асосий йўналишлари ахборот технологиялари соҳасидаги ҳамкорликни ривожлантириш, мамлакатларимиз ўртасидаги йиллик савдо айирбошлашни 2003 йилга қадар 34,8 миллион АҚШ долларидан 100 миллион долларгача оширишга қаратилмоқда.

Шунингдек, мақолада Ўзбекистон билан Ҳиндистон ўртасида турли соҳалардаги ҳамкорлик, импорт ва экспорт тизими, бугунги кундаги савдо-иқтисодий муносабатлар даражаси ҳақида батафсил маълумот берилган.

Ҳиндистоннинг йирик матбуот нашрлари «Эйшн эйж», «Обзервер», «Трайбюн», «Экономик Таймс», «Файненшл экспресс» ва бошқалар ўз мақолаларида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг давлат ташрифи икки мамлакат ўртасидаги алоқаларнинг ҳар томонлама ривожланишига хизмат қилажагини якдил эътироф этганлар. Зотан, ҳинд газеталари таъкидлаганидек, замонамизнинг кўпгина долзарб масалалари бўйича Ўзбекистон ва Ҳиндистоннинг нуқтаи назарлари ва интилишлари муштаракдир.

«Жаҳон« АА.

ЯНГИ ФАРМОН — ЯНГИ ИМКОНИЯТЛАР

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг қабуллар уйида мамлакатимиз нефт ва газ саноатини ривожлантириш масалаларига бағишланган матбуот анжумани ўтказилди. Унда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари В.Отаев, ташқи ишлар вазири А.Комилов ва "Ўзбекнефтгаз" миллий холдинг компанияси раиси И.Зайнутдинов маҳаллий ва хорижий оммавий ахборот воситалари вакилларини қизиқтирган саволларга жавоб қайтарди.

Ўзбекистонда нефт ва газ саноати равнақига катта эътибор қаратилмоқда. Истиқлол йилларида мамлакатимизда нефт ишлаб чиқариш ҳажми уч баробар ортди. Газ қазиб чиқариш миқдори эса ўтган йили 55,6 миллиард куб метрга етказилди.

Айни пайтда мамлакатимизда 171 та нефт ва газ кони аниқланган. Уларни ўзлаштириш ишлари тобора авж олмоқда. Ўтган қисқа муддатда Кўкдумалоқ, Алан, Урга каби бир қанча конлар фойдаланишга топширилди.

Сир эмас, мамлакатимиз улкан қурилиш майдонига айланган. Бу жараён нефт ва газ саноатини ҳам четлаб ўтгани йўқ. Бухорода нефтни қайта ишлаш заводи, Андижонда ерости газ омбори қурилиб, ишга туширилди. Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи таъмирланиб, замонавий ускуналар билан жиҳозланди. Шўртандаги газ-кимё мажмуи қурилиши эса жадал давом этяпти. Ушбу лойиҳаларни амалга оширишда АҚШнинг "Келлог", "Дрессер-Рэнд", "BSI", "АББ Луммус Глобал", Франциянинг "Текнип", Япониянинг "Мицуи", "Нишо Иваи", "Марубени", "Жей-Жи-Си" ва "Тойо Инжиниринг" каби йирик компаниялари иштироки бор. Сўнгги йилларда нефт ва газ конларини ўзлаштириш ва уларда қазиш ишларини бажаришга хорижий сармоя жалб қилиш мақсадида "Бейкер" (АҚШ), "Бейтман" (Исроил), "РПТ ойл холдинг" (Руминия) каби компаниялар билан кенг ҳамкорлик йўлга қўйилди.

Нефт ва газ саноатининг ривожланиши углеводородларнинг янги конларини очиш йўли билан хомашё базасини кенгайтиришга боғлиқ. Бу жиҳатдан Ўзбекистоннинг имкониятлари жуда катта. Мамлакатимиздаги мавжуд нефт ва газ заҳиралари пул ҳисобида 1 триллион АҚШ долларидан ортиқ, деб баҳоланмоқда. Айни пайтда республикамизнинг барча нефт ва газ қазилувчи минтақаларида (Устюрт, Бухоро-Хива, Ҳисор, Сурхондарё ва Фарғона) геологик қидирув ишлари олиб бориляпти. Айниқса, Устюртда ихтисослаштирилган бурғулаш ташкилоти тузилгач, иш ҳажми кескин кенгайди.

Қидирув-разведка жараёнининг самарадорлигини ошириш учун замонавий технология талаб этилади. Бу эса разведка қилинган заҳиралар ҳажмининг ошишини таъминлайди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг яқинда қабул қилинган "Нефт ва газ конларини разведка қилиш ҳамда уларни қазиб чиқаришга бевосита хорижий сармояларни жалб этиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармони айнан шундай мақсадларни кўзда тутади. Ушбу ҳужжатда Устюрт ҳамда нефт ва газ конлари мавжуд бўлган бошқа минтақаларда қидирув ва разведка ишларини самарали амалга ошириш учун бевосита хорижий сармоя жалб қилиш Ўзбекистон нефт ва газ саноатининг устувор йўналиши экани қайд этилган.

Фармонга биноан хорижий сармоядорлар эътиборини ушбу соҳага жалб этиш мақсадида уларга кўплаб ҳуқуқ, кафолат ва имтиёзлар белгиланди. Жумладан, Устюрт минтақасида янги очилган нефт ва газ конлари мазкур конларда қидирув-разведка ишларини амалга оширган хорижий компанияларга концессия асосида 25 йилга қадар муддатга ишлатишга берилиши мумкин. Бунда ушбу компаниялар конларда ишлаш муддатини узайтириш ҳуқуқига ҳам эга бўлади.

Матбуот анжуманида таъкидланганидек, фармонга жуда катта қизиқиш билдирилаётгани бежиз эмас. Чунки мазкур ҳужжатнинг ижроси нефт ва газ конларини қидириб топиш, разведка қилиш ишларига бевосита хорижий сармоя жалб этиш ва соҳа корхоналарининг хомашё базасини мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Анвар КАРИМОВ,
ЎзА мухбири.

ЖАҲОН 24 СОАТ ИЧИДА

Грузия пойтахтида "Европада ижтимоий хавфсизликни мувофиқлаштириш" мавзуида минтақавий семинар бошланди. Унда Европа Кенгаши, Озарбойжон, Арманистон, Украина ва Молдова вакиллари иштирок этмоқдалар.

* * *

Қозоғистон президенти Нурсултон Назарбоев қарорига биноан мамлакатда уюшган жиноятчилик ва коррупцияга қарши кураш бўйича тезкор штаб ташкил этилди.

* * *

4 май куни Индонезиянинг Сулавеси оролида кучли зилзила юз берди. Силкиниш кучи Рихтер ўлчови бўйича 6,5 баллга тенг бўлган.

* * *

Бирлашган Араб Амирликларига ташриф буюрган Фаластин мухторияти раҳбари Ёсир Арафот ушбу мамлакат президенти шайх Зоид бин Султон ан-Наҳайён билан учрашди. Музокарада Яқин Шарқда тинчлик ўрнатиш борасида араб давлатларининг ўзаро ҳамкорлиги масаласи муҳокама қилинди.

* * *

Италия полицияси Сардиния оролидаги "Сан-Себастяно" қамоқхонасининг 82 нафар ходимини ҳибсга олди. Улар орасида қамоқхона директори ҳам бор. Ҳибсга олинганларнинг барчаси маҳбусларни таҳқирлашда ва хизмат вазифасини суиистеъмол қилишда айбланмоқдалар.

* * *

Анголадаги УНИТА ташкилоти жангарилари БМТ инсонпарварлик ёрдами сифатида жўнатган юкни тўхтатиб қолди.

Хабарларга қараганда, озиқ-овқат маҳсулотлари ортилган тўртта юк машинасига уч юзга яқин жангари ҳужум қилган.

* * *

Филиппинда фаолият кўрсатаётган айирмачи гуруҳ томонидан ўтган куни гаровга олинган юз кишининг етмиш нафари озод қилинди.

* * *

Германияда собиқ Югославия бўйича мулоқот гуруҳининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Унда АҚШ, Буюк Британия, Россия, Франция, Италия, халқаро ташкилотлар ҳамда мезбон давлатдан вакиллар иштирок этдилар. Тадбирда, асосан, Косоводаги вазият билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

* * *

Афғонистонда юз бераётган қурғоқчилик юз минглаб кишиларнинг ҳаётини хавф остига қўяяпти. БМТнинг ушбу давлатдаги вакили Майкл Сакеттнинг айтишича, уларга шошилинч ёрдам кўрсатилиши лозим.

КИМ ҒОЛИБ БЎЛАРКИН?

Бундан беш йил олдин мамлакатимизда турли тоифадаги раҳбарлар ўртасида теннис бўйича «Ҳавас» турнирига асос солинган эди. Бугун пойтахтимиздаги «Динамо» теннис кортларида анъанавий бўлиб қолган мазкур турнир яна старт олади.

Унда вилоятларда ўтказилган саралаш баҳсларида ғолиб бўлган ҳокимлар, уларнинг ўринбосарлари, турли корхона ва ташкилотларнинг раҳбарларидан ташқари, вазирлар, чет эл дипломатик корпуси вакиллари ҳам иштирок этишади. Турнир ғолиблари 8 май куни аниқланади.

Айнан шу куни Фарғонада профессионал теннисчилар ўртасида «Челенжер» халқаро турнири ҳам бошланади. Мазкур беллашувларда дунёнинг кўплаб давлатларидан номдор катта ракетка усталари қатнашиши кутилмоқда.

Наманганда эса «Фьючерс» халқаро турнири баҳслари қизғин давом этаётир. Якка ўйинчилар ўртасида ҳамюртимиз О.Огородов ва россиялик К.Иванов-Смолевскийлар ярим финалга чиқишди. Жуфтлик баҳсларида эса япониялик Яоки Иши ва Сатуши Ивабури, ўзбекистонлик Дмитрий Томашевич билан покистонлик Айсам Курешилар ярим финалга йўлланма олдилар. Исроиллик Жонатан Эрлич ва Леор Мор, россиялик Денис Голованов билан Игор Куниткин жуфтликлари ҳам совринли ўринларга даъвогар бўлиб туришибди.

Беллашувлар бугун ўз ниҳоясига етади.

Озод БЕК,
«Халқ сўзи» мухбири.

Олий Мажлис сессияси олдидан

САЛОМАТЛИГИМИЗ КАФОЛАТИ

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг иккинчи сессияси кун тартибига «Экологик экспертиза тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси киритилганлиги табиатни муҳофаза қилиш ишлари билан шуғулланадиган мутахассислар учун айни муддао бўлди. Мен бу фикрни бежиз ғурурланиб тилга олганим йўқ. Чунки шу пайтгача мутахассисларимиз, экспертларимиз қўлида корхона, ташкилотларда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни, кимё, нефт саноати корхоналарининг чиқиндиларини текшириш, экспертизадан ўтказиш учун ҳуқуқий асос, ҳужжат йўқ эди. Шу сабабдан тўсқинлик, иншоотларга киритмаслик ҳоллари тез-тез учраб турарди.

Тўғри, бундан саккиз йил аввал қабул қилинган «Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги Қонунда экологик экспертиза хусусида алоҳида модда бор. Лекин бир моддада катта ҳажмдаги масалаларни қамраб олиш қийин. Бизнингча, экологик экспертизага Давлат мақоми берилса, нур устига нур бўлади. Шунда биз учун хўжалик ёки бошқа турдаги фаолиятларнинг экологик жиҳатдан қай даражада хавфли эканлигини аниқлаш, бу ишларнинг табиат муҳофазаси тўғрисидаги қонунлар талабларига қанчалик мувофиклигини баҳолаш, лойиҳаларда назарда тутилаётган тадбирларнинг қай даражада етарли ва асосли эканлигини аниқлашда катта, кенг имкониятлар яратилар эди.

Яқин вақтларгача экологик экспертиза деган атама фақат тор доирадаги мутахассисларгагина тушунарли эди, холос. Ҳолбуки, ривожланган мамлакатларда мазкур тушунча турмуш тарзининг узвий қисмларидан бирига айланиб қолган. Очиғи, совет тузуми даврида бундай қонун ҳақида ўйлаб ҳам кўрилмаган. Шу сабабдан ҳам вилоятимизнинг Қиргули туманида нефт ва кимё саноатининг 5-6 та корхонаси жамланиб қолган. Эндиликда бундай ҳолатга асло рухсат этилмайди. Шу талаблар янги қонун лойиҳасида ўз ифодасини топади, деб ўйлайман.

Шунингдек, мен қонун лойиҳасида республикамизда халқ хўжалик тармоқларининг ишлаб чиқариш кучларини жойлаштириш, ривожлантиришда атроф-муҳитга етказилиши мумкин бўлган таъсирларнинг олдини олиш, атроф-муҳитга ўтказилаётган таъсирни баҳолаш сингари ўта муҳим масалалар ҳам акс этишини истар эдим. Агар аудит хизмати, экологик сертификат, мувофиқлик ҳақ-ҳуқуқи сингари масалалар ҳам ечимини топса, шубҳасиз, етиштирилаётган ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг экологик жиҳатдан тоза бўлишига эришишда муҳим қадам қўйилган бўлар эди.

Собиржон ЖАКБАРОВ,
Фарғона вилояти табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси раиси.

БИЗНИ ХУШНУД ЭТДИ

Олий Мажлиснинг иккинчи сессияси муҳокамасига «Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида»ги Қонуннинг янги таҳрирдаги лойиҳаси киритилаётгани шу соҳанинг вакили сифатида мени бениҳоя хушнуд этди. Чунки мазкур қонун бундан саккиз йил муқаддам қабул қилинган эди. У мамлакатимизда, хусусан, Сурхондарё вилоятида жисмоний тарбия ва спортнинг ривожланиши учун чинакам маънода ҳуқуқий асос сифатида хизмат қилди. Ўтган давр ичида юртимизда жисмоний тарбия ва спортнинг оммавийлигини таъминлаш, янги спорт иншоотларини бунёд этиш иқтидорли спортчиларни тарбиялаш, уларнинг маҳоратини ошириш, ўзбек спортини халқаро миқёсга олиб чиқишда улкан қадамлар босилди. Ўзбек курашини бутун дунё тан олди. Спортчиларимиз кўплаб халқаро мусобақаларда Ватанимиз байроғини баланд кўтардилар.

Оддий қишлоқ йигитлари манаман деган жаҳон спортчилари билан тенгма-тенг беллашмоқдалар. Кўп узоққа бормай, ўзимизнинг туманни олайлик. Ўрол Тўраев деган паҳлавон ўзбек кураши бўйича ат-Термизий халқаро хотира турнирининг бош совриндори бўлди. Оққарчиғай қишлоғидан 75 ёшли чавандоз Қурбон Холмуродов халқаро тоифадаги спорт устаси унвонига сазовор бўлди. Ҳозир туманимиз аҳолисининг ҳар учтадан биттаси спорт билан шуғулланмоқда.

Вақт — ҳакам, дейишади. Вақт ўтиши билан ҳамма нарса ўзгаради, янгиланади. «Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида»ги Қонуннинг янги таҳрирдаги лойиҳасининг сессия муҳокамасига киритилаётгани ҳам фикримиз исботидир. Ушбу қонун қабул қилингандан буён қанча нарса ўзгарди, айрим спорт турларимиз жаҳон миқёсига чиқди, янги тартиб-қоидалар жорий этилди. Шунингдек, айниқса қишлоқ жойларида айрим муаммолар пайдо бўлгани, унинг ҳуқуқий ечимини топиш зарурати туғилгани ҳам ҳеч кимга сир эмас.

Янги таҳрирдаги лойиҳа ёки унга асосланган ҳужжатларда жисмоний тарбия ва спортга маблағ ажратиш ҳақидаги бандда хўжаликларда, ташкилотларда, ўқув юртларида спортнинг оммавийлигини таъминлаш учун унга ажратилиши лозим бўлган маблағларнинг манбаи аниқ-ойдин кўрсатиб ўтилиши лозим, деб ўйлайман. Чунки спорт анжомларини олиш, мусобақаларда спортчиларимизнинг иштирокини таъминлаш чоғида биз кўпинча ҳомийлар марҳаматига умид боғлаб турамиз. Баъзан эса ҳомийлар бизга вақтида ёрдам кўрсатолмай қолишлари мумкин.

Пўлат ЗИЁДУЛЛАЕВ,
Қумқўрғон тумани жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси.

Европада чиқадиган "Trade Finance" иқтисодий журнали ҳар йили жаҳондаги етакчи банклар ўртасида ўтказиладиган сўров асосида "Йилнинг энг яхши битимлари"ни аниқлайди. 1999 йил якунларига кўра, улар қаторига йирик молия институтлари – Франциянинг Сосьете Женераль банки ва Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки ўртасида тузилган битимлар ҳам киритилган. Журнал экспертлари бу битимлар Марказий Осиё минтақаси учун ўзига хос ноёб хусусиятга эга эканини қайд этдилар.

«ЎЗБЕКИСТОН ЭНГ ЯХШИ ҲАМКОРИМИЗ»

"Бу битим оддий, дастлабки қайта молиялаш битимидан анча устунликка эга" – мутахассисларнинг қисқача баҳоси ана шундай. Унинг асосий хусусияти мамлакатимиз банк амалиёти тарихида Ўзбекистонда олтинни дастлабки қайта молиялаш борасидаги биринчи битим эканидадир. Шуни қайд этиш лозимки, Европада битимда иштирок этиш учун талаб жуда юқори бўлди. Унда 25 миллион АҚШ доллари миқдорида улуш қўшган Сосьете Женераль банкидан ташқари, Коммерцбанк, DG Bank, Natexis, BNP ва Nord-deutsche, Landesbank, шунингдек, CCF, NM Rothschilds ва Sanwa Bank ҳам қатнашганини айтиш кифоя.

Битим техник жиҳатдан жуда мураккаб бўлишига қарамасдан, Сосьете Женераль вакиллари бу молиявий операцияни ўз ютуқлари қаторига киритади ва бундай битимлар келажакда жаҳон банкларининг мамлакатимиз билан ҳамкорлигида кенг қўлланилиши мумкинлигига ишонади.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки ва Сосьете Женераль банки ўртасида жаҳондаги йирик қишлоқ хўжалиги техникаси ишлаб чиқарувчилардан бири – "Кейс" корпорациясининг комбайн ҳамда тракторларини Ўзбекистонга етказиб беришни молиялаш тўғрисидаги битим ҳам "Trade Finance"нинг юқори баҳосига сазовор бўлди.

Битимда Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банкига ҳамкор бўлиш учун Сосьете Женералдан ташқари иккита Америка банки ва битта Европа банки даъвогар эди. Бироқ Франция молия ташкилоти экспорт кредити ва тижорат қарзини ўз ичига олган энг жозибадор молиялаш пакетини таклиф этиб, бўнак тўловини 15 фоизлик молиялашни ташкил қилди. Бундан ташқари, Сосьете Женераль биз томондан белгиланган муддатга мувофиқ, анча тез ишлади. Бир нечта, жумладан ABN Amro, WestLB, Credit Agricole Idosuez сингари ва бошқа банклар иштирок этгани ҳисобга олинадиган бўлса, бу битим ҳар икки давлат банкирлари учун яхши тажриба мактабини ўтагани аён бўлади.

"Бу битим бизнинг асосий мижозларни қўлга киритиш борасидаги узоқ уринишларимизнинг энг юқори самарасидир", – дейди Сосьете Женералнинг Нью-Йоркдаги экспортни молиялаш департаменти ходими Жульен Роман. Асосий мижозлар деганда, АҚШнинг "Кейс" корпорацияси ва Марказий Осиё молия бозорида етакчи ўринни эгаллаган Ўзбекистон Миллий банки назарда тутилмоқда.

Француз банкирлари тузилган битимларнинг техник ва стратегик томонларидан ташқари, Ўзбекистон Миллий банки билан музокаралар жараёнига ҳам юқори баҳо бермоқда. Уларнинг фикрича, музокаралар юритишнинг ўзбекча усули жаҳондаги энг мукаммал усуллардан биридир. Кейинги битим натижаларидан "Кейс" корпорацияси мутахассислари ҳам катта қониқиш ҳосил қилди. Уларнинг фикрича, Ўзбекистон Миллий банки битимни амалга ошириш учун энг яхши банк хизматлари провайдерини танлаган. Case Europeнинг Париждаги молиявий менежери Елена Ганнаш "Ўзбекистон энг яхши ҳамкорларимиздан биридир", деб қайд этди.

Оксана ЗАДУНАЙСКАЯ,
ЎзА мухбири.

Иш билганга – минг танга

Пойтахтнинг Бектемир туманидаги полимер-зовур буюмлари корхонасида газ ва сув тармоқларига мўлжалланган 25,50,100 диаметрли полицерин қувурлар тайёрлаш йўлга қўйилди.

БЕКТЕМИРНИНГ ПОЛИЦЕРИН ҚУВУРЛАРИ

Илгари бу корхона қишлоқ хўжалиги учун дренаж фильтрлари ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган эди. Сўнгги пайтларда бундай турдаги маҳсулотга талаб кескин камайиб кетганлиги боис, унинг молиявий фаолиятида бир қатор муаммолар юзага кела бошлади. Натижада ишчи-хизматчиларни ойлик маошлар билан таъминлаш қийин масалалардан бирига айланиб қолди.

— Ҳатто айрим малакали ходимларимиз ҳам ишдан кета бошладилар, — дейди корхона раҳбари Шароф Йўлдошев. – Жамоамизни тўлиқ сақлаб қолиш, корхонани қайта оёққа турғазиш учун талаб ва эҳтиёжга қараб маҳсулот турини ўзгартиришга қарор қилдик. Шу мақсадда қисқа муддат ичида мавжуд технологиялар полицерин қувурлар ишлаб чиқаришга мослаштирилди. Хомашё асосан фирмалардан харид қилинмоқда. Шунингдек, корхона ва ташкилотлардан муддати ўтган, яроқсизга айланиб қолган полицерин қувурлар сотиб олиниб, уларни қайта ишлаш асосида янги маҳсулот тайёрланаяпти.

Шуни айтиш керакки, полицерин қувурлари жуда ҳам харидоргир. Сабаби – улар сифати ва бардошлилиги жиҳатидан темир қувурларга нисбатан бирмунча устун туради. Агар оддий темир қувурлардан нари борса 10-15 йил фойдаланилса, полицерин қувурларни 25-30 йилгача ишлатиш мумкин. Буни яхши англаб етган мижозларимиз ҳатто узоқ вилоятлардан ҳам келиб харид қилишмоқда. Энг муҳими эса, корхонамиз ана шу янги маҳсулот туфайли оёққа туриб олди.

Яна бир гап. Қарийб учтўрт йилдан буён Шароф ака қўшма корхона очиш тараддудида юрарди. Унинг орзуси, ниҳоят, амалга ошадиган бўлди. Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва италиялик тадбиркорлар ҳамкорлигида Низом жамғармаси 780 минг АҚШ долларилик қўшма корхона қурилмоқда. У тўлиқ ишга тушгач, ҳар йили 60 минг дона эшик-ром тайёрланади. Бу маҳсулотларнинг бир қисми Ҳамдўстлик давлатларига экспорт қилинади. Бундан, тахминий ҳисоб-китобларга кўра, корхона йилига 500 минг доллар миқдорида даромад олади.

Айни кунларда бектемирлик тадбиркорлар хорижлик ҳамкорлар ёрдамида полицерин қувурлар сифатини жаҳон андозалари даражасига етказиш йўлида изланмоқдалар.

Б.ОСТОНАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

АҲДИ БОРНИНГ — НАҚДИ БОР

Ўтган йили пойтахтдаги «Суффа» Ўзбекистон — Америка қўшма корхонаси жамоаси 630 тонна қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқарган эди. Бу йил эса улар янада кўпроқ миқдорда ширинликлар тайёрлашга аҳд қилишган. Шу мақсадда ҳар куни 5-6 тонна печенье, мармелад, зефир сингари ўнга яқин турдаги маҳсулотлар эл дастурхонига ҳадя этилмоқда.

Қўшма корхона раҳбари Улуғбек Нусратовнинг таъкидлашича, ҳозир мутахассислар маҳсулотларни қадоқлаш жараёнини замонавийлаштириш устида изланмоқдалар. Бу иш ниҳоясига етса, ширинликларни ҳатто Ҳамдўстлик мамлакатларига ҳам экспорт қилиш имкони яратилади.

СУРАТДА: қандолатчилар (чапдан) Нилуфар Султонова ва Дилором Камолова тайёр маҳсулотларни намойиш қилмоқдалар.

Х. МИРЗАКАРИМОВ олган сурат.

«МУБОРАК» ЖАВОҲИРИ

Шу кунларда Қашқадарёда каттаю кичикнинг кўзи осмонда: кўкда бир парча булат пайдо бўлса, юраклар бир ҳаприқиб, ёмғир томчилашини кутишади. Баҳорнинг қурғоқчил келиши ҳаммани ташвишга ва алоҳида бир ҳаракатга солиб қўйган.

— Бу баҳор бир жиҳати — қурук келиши билан минг тўққиз юз саксон олтинчи йил кўкламига ўхшаб кетади, — дейди «Муборак» қоракўл наслчилиги жамоа ширкат хўжалик бошқарувининг раиси Ҳайитбой Оқмаматов. — Қурғоқчилик оқибатини ўша паллалардаги раҳбарлар ўзларига хос «ҳал» қилишган. Деярли юз минг бош қўйни қўшни вилоятга сувтекинга сотиб юборишган...

Муаммони ҳал қилишга бундай енгил-елпи ёндошувнинг оқибатларини Самандар Норбоев, Қурбон Оймаматов, Чўли Қуллиев, Рўзибобо Тоиров каби кекса чўпонлар ҳали-ҳануз унутишгани йўқ. Ўшандан кейин неча мавсум Қашқадарёнинг катта-катта яйловларида чўпонларнинг «курей-курей»лари, най наволари эшитилмай қолди. «Муборак» ҳам қийинчилик билан оёққа турди. Фақат мустақилликкина қўйчиликни, хусусан, қоракўлчиликни қайта тиклаш саъй-ҳаракатларига янгича мазмун ва суръат бағишлади. Давлат мадади, хўжалик чорвадорларининг бедор ўтказган туну кунлари эвазига яйловлар қайта жонланди. 1995 йилга келиб, ёлғиз шу хўжаликнинг ўзида қўй-эчкилар сони 60 мингдан ошди. Отарларда сара совлиқлар 32 минг бошга етди. Хўжаликда қоракўлнинг ноёб «Муборак» типи яратилди.

Энг муҳими, чўпончўлиқларнинг тадбиркор, уқувли, жонкуяр янги авлоди тарбия топди. Икромжон Оймаматов мана шу навқирон авлод вакили. Қурбон ака пенсияга чиққач, чўпонлик таёғини шу ўғлига топширганига ҳам беш йил бўлаяпти. Ота тажрибасига таяниб, чорвадор мутахассислар маслаҳати билан йилига отарини қўшлашни — бир отардан икки отар пайдо қилиш илмини ўрганди. Ўтган йили ҳар юз совлиқдан 125 бошдан соғлом қўзи олди. Уларнинг 85 фоизини ўстирди. Йил охирида 600 бошли янги отар пайдо бўлди.

— Бугунги кунда меҳнат қандай қадрланишини ҳам кўрдим, — дейди Икромжон. — Ўтган йил якунларига кўра вилоят ҳокимлиги мени «Тико» автомашинаси билан тақдирлади.

Ёш чўпоннинг бу йилги иш натижалари ҳам чакки эмас. Отаридаги 821 бош қўйни қишловдан чиқимсиз олиб чиқди. Ҳар юз совлиқдан ҳозиргача 110 қўзи олди. Отарга 698 бош ёш туёқ қўшилди...

Хўжалик иқтисодчиси Ёрмурод Худаев билан суҳбатимиз, айниқса, мароқли бўлди. Оқсоқолнинг сочи чўт қоқишда оқарган.

— Мана бу папкаларингизни янгилаб олсангиз бўлмайдими? — ҳазиллашади вилоят қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Норбой Элмуродов.

— Янгини эски асрайди, биродар, — деди Ёрмурод ака кулиб. — Бу папкалар қанчалик титилса, хўжалигимиз шунчалик бой бўлади.

Худаев билан суҳбат пировардида «Муборак»нинг сўнгги беш йилги иқтисодий манзараси кўз ўнгимизда гавдаланди-қўйди. Тўқсон бешинчи йили хўжаликда 35 минг бош қўзи олинган. Ўртача 45 кило тош босувчи қўйлар гўштга топширилган, жами 890 тонна гўшт етиштирилган. 9 минг дона сифатли қоракўл териси сотилган. Кейинги йиллари ҳам ҳар юз совлиқдан 105-110 бошдан қўзи олиб келинган. Йиллик жун деярли 100 центнер кўпайган. Таннарх арзонлаштирилиши эвазига тушум кўпайиб, соф фойда ошган. Ўтган йилни хўжалик 16 миллион 800 минг сўм фойда билан якунлаган.

Бу кўклам натижалари ҳам қувонарли. Шу кунларда Муборак яйловларида хўжаликнинг 77 минг 279 бош қўйқўзиси боқилаяпти. Бу режалаштирилганидан 42,2 фоиз ортиқ, совлиқлар ҳам 6,4 фоиз кўпайтирилган. 1 мартгача 21 минг 315 бош қўзи олинди. Унинг 91,2 фоизи

Қоракўлчилик: тажриба ва муаммолар

ўстиришга қолдирилди. Апрелда уларга яна 4 минг қўзи қўшилди. Биринчи чоракда давлатга 158 тонна гўшт сотилди. Қоракўл териси 5 минг донага етди. Хўжаликда йилқичилик ва туячиликни ривожлантириш ҳам алоҳида эътиборда.

«Муборак»нинг мустақиллик йилларидаги одимлари шундай залворли, самарали. Лекин бу — хўжаликнинг муаммолари асло йўқ деган сўз эмас. Бозор иқтисодиёти муносабатларига хос тамойиллар бу хўжаликнинг молиявий-иқтисодий фаолиятига ҳам ўз таъсирини кўрсатмоқда. Чунончи, ёқилғи-мойлаш материаллари, ем тобора қимматлашиб бораяпти. Табиийки, бунинг натижаси транспорт харажатлари ҳаддан ортиқ кўтарилишига олиб келаяпти.

Қоракўл тери таннархи билан сотиш нархи орасидаги фарқнинг сезиларли эмаслиги – иккинчи бир муаммо. 1995 йили бир дона қоракўл териси хўжаликка 201 сўму 97 тийинга тушди. Хўжалик эса уни 202 сўму 38 тийинга сота олди. Кўриб турибсизки, ҳар дона тилларанг қоракўл хўжаликка... 41 тийин «фойда» келтирган. Ўша йили 9004 дона қоракўл олинганлигига назар ташланса, хўжалик бу соҳадан қандай самара кўрганлиги аён бўлади. Ёки ўтган йилги натижани олиб кўрайлик. Хўжаликда 8920 дона қоракўл тайёрланиб, таннарх билан сотиш баҳоси орасидаги фарқ бор-йўғи 130 сўмни ташкил этди. Мутахассислар қоракўлнинг сотилиш нархини бозор муносабатлари тамойили асосида ошириб бориш лозим деб ҳисобламоқдалар.

Яйловларнинг ҳолатини яхшилаб бориш, улардаги фойдали ўт-ўланларни сақлаш ва кўпайтириш қоракўлчилик истиқболига бевосита таъсир кўрсатувчи ғоят жиддий омилдир. «Муборак»ка тегишли ер майдонлари 238,8 минг гектарни ташкил этади. Унинг деярли 93 фоизи — яйловлар. Ер ости бойликларини қидириш, очиш ва ундан фойдаланиш оқибатлари — техноген жараёни чорва яйловларига кўрсатаётган салбий таъсирлар хусусида кўп ёзилган. Чўлни ўзлаштириш ва суғориладиган деҳқончилик жараёни Муборак яйловларини зах босиб кетишига олиб келмоқда. Бугунги кунда ёлғиз шу хўжаликнинг ўзида шўр босиб, яйлов учун яроқсиз ҳолга тушиб қолган ерлар 30 минг гектардан ортиқ. Уни тартибга солиш, яйлов самарадорлигини кўтариш учун йирик зовурлар қазиш, мелиоратив ҳолатни яхшилаш талаб қилинади. Бу юмушлар ёлғиз шу хўжалик имкони даражасида эмас, албатта. Баҳорнинг қурғоқчил келиши қоракўл наслчилиги билан шуғулланаётган «Муборак» жамоа-ширкат хўжалиги чорвадорлари учун ҳам қатор янги муаммолар келтириб чиқармоқда.

– Илм намояндалари, тажрибали чорвадорлар билан кенгашиб, саксон олтинчи йилнинг армонли сабоқлари такрорланмаслиги чораларини кўрмоқдамиз, – деди хайрлашаётганимизда Ҳайитбой Оқмаматов. – Энг муҳими, вилоят салмоқли ёрдам кўрсатаяпти. Уч-тўрт кун ичида бир минг тоннага яқин тўйимли ем олдик. Имкони бўлганича сомон, янтоқ-шувоқ жамғарамиз. Чўпонларимиз отарларни чиқимсиз сақлаш ҳаракатини кўришаяпти.

Бугун яйловларда жон зоти борки, кўзи кўкда. Осмондан тушувчи ҳар дона томчи ўт-ўланни селкиллатиб, чўпон-чўлиқ нафасини енгиллаштираётир. Табиат билан инсон орасидаги боғлиқлик нақадар катта эканлигини қашқадарёликлар бугун ҳар қачонгидан да кучли ҳис этишяпти. «Муборак» қадамлари ҳам кўп жиҳатдан шу алоқадорлик билан белгиланади. Чўлдан қайтар эканмиз, Рўзибобо, Чўлибобо сингари умри яйловда ўтган мўйсафидлар дуога қўлларини очиб, Яратгандан неъматини аямаслигини, оби раҳматни яйловларга мўл-мўл тўкишини сўрашди. Иншоолло, яйлов оқсоқолларининг сўрову ниятлари вожиб бўлғай.

Жўра САЪДУЛЛАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ИШ ҲАҚИГА... СПИРТ

Солиқ тизимида

Спирт сотаётган хушрўйгина корейс аёлини бир зумда хушчақчақ йигитлар ўраб олишди.

– Ҳар литри 1200 сўмдан экан. Арзон-да. Ундан бемалол уч шиша ароқ тайёрласа бўлади, — дейишади улар.

Йигитларнинг бири 6000 сўм бериб беш литр спиртни елим идишларга қуйиб олди. Яна кимдир бир ярим литрлик идишни тўлдирди. Шу тариқа корейс аёли олиб келган спирт бир зумда эгаларини топиб кетди.

– Заводимизда иш ҳақи учун пул бериш аллақачон йўқ бўлиб кетган, – дейди спиртфуруш аёл. – Бош муҳандисимиз Раҳимжон Нажимов 1999 йилнинг декабридан ишчиларга маош ўрнига спирт тарқатиб келаяпти. Мен ҳам ўтган ойларда маош ўрнига олган спиртларимни сотиб пулини рўзғорга ишлатаяпман. Бугунги савдо чакки бўлмади.

Уёқ-буёққа қараймиз. Тўйтепа шаҳри атрофида спирт заводи кўринмасди. Корейс аёли спиртни қайси корхонадан олди экан?

– Корхонамиз Тўйтепа металл қурилмалари заводининг ҳовлисида жойлашган, — дейди у. – "Бахт" хусусий корхона сифатида Ўрта Чирчиқ туман ҳокимининг 1994 йил 30 ноябрдаги қарори билан ташкил этилган эди. Лекин 1998 йилнинг ўрталарига келиб қандайдир сабаблар билан ҳоким қарорига кўра ёпилди. Лекин ишсиз қолмадик.

Тугатилган корхона раҳбарлари Тўйтепа металл қурилмалари заводидан ижарага олинган бинони таъмирлаб, спирт маҳсулоти ишлаб чиқаришга мослаштиришган эди. Шу боисдан корхона тугатилган бўлсада, спирт ишлаб чиқариш яширинча давом этаверди. 82,2 тонна спирт хомашёси (меласа) қайта ишлашга қўйилди. Ундан чиққан тахминан 5 тонна спирт ҳозир омборда турибди.

Тошкент вилояти ва Ўрта Чирчиқ тумани солиқчилари спирт хомашёси ҳамда тайёр спирт маҳсулотининг ҳужжатларини сўрашганида номсиз корхона вакиллари бир зум довдираб қолишди. Кейин Тўйтепа шаҳар, Учқун кўчаси, 34-А уйда жойлашган "Қалдирғоч-Биохим" хусусий корхонаси томонидан "Хоразмшакар" корхонасидан сотиб олинган спирт хомашёсининг ҳужжатларини кўрсатишди. Лекин улар орасида спирт ишлаб чиқариш ҳуқуқини берувчи махсус рухсатнома – лицензия йўқ эди. Демак, махфий корхона давлат стандарти кўригидан ўтмаган, яширин ҳолда спирт ишлаб чиқараётган экан. Корхона раҳбари Шуҳрат Йўлдошев шундан кейин тилини тишлаб қолди.

Ҳозир солиқчилар турли хил қонунбузарликларга йўл қўйиб, энди эски изларни йўқотмоқчи бўлган собиқ "Бахт" ва "Қалдирғоч-Биохим" хусусий корхоналари раҳбарлари фаолиятини шошилмай ғалвирдан ўтказишаяпти. Устамон "тадбиркор"ларнинг кўзлари бежо. Улар хуфя корхонани ташкил этишга ҳисса қўшган акахон ва укахонларидан мадад кутишаяпти. Лекин мададкорлар учун сичқоннинг ини минг танга бўлиб турган бир пайтда ҳар ким ҳам юрак ютиб ёрдам қўлини чўзавермаса керак. Ҳатто унинг қўли бошқаларникидан узунроқ бўлса ҳам...

Ж. НОСИРОВ,
Давлат солиқ қўмитаси матбуот хизмати раҳбари.

Соғлом авлод йили

ВАТАНПАРВАРЛАР КАМОЛ ТОПМОҚДА

Фирдаус Фатихов «Ватанпарвар» жамиятининг вилоят бўлими қошидаги авиамоделчилар тўгараги раҳбари эди. Уни ҳурмат-эҳтиром билан пенсияга кузатишди. Лекин тажрибали мураббийнинг ўрни тезда билинди. Шунда ташкилот раҳбарлари ҳеч иккиланмай унга яна мурожаат қилишди.

– Фирдаус оға, – дейишди унга, – авиамоделчилар тўгарагининг шуҳратини қайта тикламасак бўлмайди.

Ўзининг севимли ишини соғиниб юрган фахрий ҳам дарҳол «хўп» деди. Ахир «Соғлом авлод йили» дея қутлуғ ном олган йилда ёшлар камолотига ўз ҳиссасини қўшмай ўтира олармиди?..

«Авиамоделчилар» деган сўзнинг маъно ва моҳиятини бу спорт турига озми-кўпми алоқадор бўлган киши чуқур ҳис эта олади.

Фирдаус Собитовичнинг таъкидлашича, авиамоделчилик кони фойда машғулот. Унда спортга хос барча баҳсу шитоб белгилари мавжуд. Қолаверса, турган-битгани ижод ҳам. Зеро, авиамоделчи ақлини бетўхтов чархлаб туради.

Кекса мураббий ўзининг фаолиятини яна мактабларга ташрифлардан бошлади. У ўзига шогирд танламади. Балки техникага, шу билан бирга, спортга қизиқиши бўлган ёшларни тўгарак машғулотларига даъват қилди. Натижа ёмон бўлмади. Икки ҳафта муддатда 36 ўқувчи тўгаракка кўнгил қўйди. Ахир техникани пухта эгаллашга, авиамоделлар учириб, спорт билан шуғулланиб, чаққон, бақувват бўлишга нима етсин? Армия сафида хизмат қилиш даврида бу нақадар асқотиши мумкин.

Авиамоделчиларнинг республика биринчилигига ҳам оз вақт қолган эди. Шу сабабли тўгарак ёшлари ўзларининг анъанавий моделларга ўхшамайдиган, қолаверса, юрак қўрлари ўз аксини топган «учар қуши»ни ясашда чарчаш билишмади. Ушбу «қуш»нинг парвоз баландлигини ва муддатини белгиловчи воситаси – асос ўқини маҳаллий қамишдан ясашди. Албатта, бунда мураббийнинг ёрдами катта бўлди. Лекин ўнинчи синфда таълим олаётган Владислав ҳамда 6-синф ўқувчиси Раҳмоннинг фаолиятларини алоҳида тилга олса бўлади. Улар авиамодел қисмларини эҳтиёткорлик билан бир-бирига маҳкамлашда бехато ишлашди.

Мана, ниҳоят синов вақти ҳам етиб келди. Уларнинг авиамодели бехато парвоз қилиб, ҳавода белгиланган муддатдан ҳам кўпроқ тура олди. Шунда нафақат ўз тўгараклари, балки бутун вилоят шарафини ҳимоя этган Владислав Тюгай ҳамда Раҳмон Рўзметовлар мутахассислар назарига тушишди. Улар республика миқёсидаги мусобақада фахрли иккинчи ўринни эгаллашга муваффақ бўлишди.

Фирдаус Фатиховнинг кўзларида қувонч ёшлари айланди. Ахир унинг шогирдлари мустақил Ватанимизнинг камол топаётган соғлом авлодларига хос шижоату билимини, маҳорату, завқ-шавқини тўла намойиш эта олдилар.

«Ватанпарвар» жамияти вилоят ташкилоти қошидаги тўгаракда мотоцикл спорти билан шуғулланаётган ўсмирлар ҳам мамлакатимиз миқёсидаги мусобақаларда ўзларини кўрсата бошлашди. Шу йил феврал ойида ўтказилган республика биринчилигининг иккинчи босқичида унинг бир йўла икки вакили ғолиблар қаторидан жой олди. Владислав Кипяченков пойгада ҳаммани ортда қолдирган бўлса, Эдуард Хиценко маррага учинчи бўлиб етиб келди.

– Мотоцикл спорти билан жасур йигитлар шуғулланишади, – дейди Эдуард Хиценко. – Қолаверса, унга кўнгил қўйган ёшларнинг вақти бекор кетмайди, мазмунли ўтади. Энг муҳими, Ватанимизга содиқ, ботир ва оқил инсонлар камол топади.

Дарҳақиқат, буни «Ватанпарвар» ташкилоти номига ҳарбий хизматда бўлган Алишер Ризоевнинг командиридан келган мактуби ҳам тасдиқлаб турибди. Унда соғлом ва баркамол инсон тарбиялаганлари учун ташкилотга ва тўгарак раҳбарларига чуқур миннатдорчилик билдирилган эди.

Сотим АВАЗ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЁҒ УЧУН КУНГАБОҚАР ЭКИШДИ

Писта ёғи инсон учун фойдали витаминларга бой. Шу туфайли писта ёғи ишлаб чиқариш анча даромадли ҳисобланади. Буни яхши англаган «Асэдэя» хусусий фирмаси Ховос туманидаги Бобур номли ширкат хўжалигининг «Аббос ота» фермер хўжалиги билан ҳамкорлик қилишни йўлга қўйди. Фирма ташаббуси билан 400 гектар майдонга писта экилди.

Писта пишгач, фирма уни мойжувоздан чиқариб, ёғини олади. Маҳсулотнинг асосий қисмини «Асэдэя» жойлашган Тошкент шаҳрининг Яккасарой туманида сотилиши мўлжалланмоқда.

ҚЎШХАБАР

«ДИЛРАБО» ЮБИЛЕЙИ

Яқин кунларда Мирзаобод туманидаги Р. Муҳамедов номли 21-ўрта мактабда фаолият кўрсатаётган «Дилрабо» болалар халқ дастаси 30 ёшини нишонлайди.

Дастада дастлаб иштирок этган ўқувчиларнинг ёши ҳозир қирқдан ошди. Эндиликда дастага уларнинг набиралари ҳам қатнай бошладилар. Дастанинг элга танилиши дастлабки ташкилотчилардан бири Баҳром Мансуров ва мактаб директори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи Баҳодир Розиқовнинг хизматлари туфайлидир.

21-мактаб фақат бадиий ҳаваскорлари билангина машҳур эмас. Бу ерда таълим-тарбия намунали йўлга қўйилгани учун маскан ЮНЕСКО рўйхатига киритилган.

А. ХОНИМҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

9 май — Хотира ва Қадрлаш кунида Ҳамид Олимжоннинг она юрти Жиззахда шоир таваллудининг 90 йиллиги нишонланади.

Қуйида биз эътиборингизга Ҳамид Олимжон ва Зулфияхонимнинг қизи, адабиётшунос олима Ҳулкар Олимжонованинг дил сўзлари битилган мақоласини ҳавола этаяпмиз.

«КЕЧИР, ҚЎЁЛМАДИМ СЕНГА БИР ҲАЙКАЛ...»

Аямнинг бу сатрлари мени анчадан бери ўйлантириб келади. Улар ўзидан кейин юзлаб бошқа сатрларни чорлаб, хотирага солиб етаклаб келаверади. Эслайман, ўқийман, ўзимда раддим ошади: наҳотки? Наҳотки, ярим аср давомида қилган ишлари билан аямлар қониқмаган бўлса? Наҳотки, қарз ҳисси, бурч туйғуси ўртаса, армон бўлиб, азоб берса?

Эсимда, бир куни раҳматли аям билан сўзлашиб ўтирардик. Гап янги чоп этилган ва табиийки, биринчилардан бўлиб аямиз қўлларига етиб келган «Ойбегим менинг» китоби ҳақида борарди. Оилаларимиз ниҳоятда яқин бўлгани учун Зарифа опа ёзаётган хотиралар ҳақида, қўйингки, у хонадонда бўлаётган ишлар, гаплардан хабардор Зулфия опа: «Ойбек домлага ҳавасим келади. Ёнларида Зарифа опадай шахс бўлган киши ниҳоятда бахтли экан. (Бу ўринда яшаб ўтилган узоқ умр, вояга етказилган фарзандлар, умуман, шодлик ва катта қийинчиликлар билан кечган умр назарда тутилмаган эди. Бу ҳақда аям 1970 йилда Ойбек домлага бағишланган «Қуёшли қалам» достонида ёзганлар. Йўқ, бу гал гап ижод, ёзилган, сақланаётган саҳифалар, «қаламдан» тўкилган ҳар бир сатрга муносабат ҳақида эди). Мана, Зарифа опа ҳаммасини кўз қорачиғидай асраб, сақлаб, тиклаб, нашрга тайёрлашга ёрдам бердилар. Зарифа опа меҳнатисиз домланинг йигирма жилдли асарлар тўпламини чиқариб бўлармиди? Уй-музейни ташкил этишда ўзлари бош-қош бўлдилар. Мана энди хотира китоби чиқди. Бир киши бундан ортиғини қилолмас ҳам деб ўйлайман»... дегандилар.

Яна бир гал Кибриёхоним Қаҳҳорованинг «Чорак аср ҳамнафас» номли китобини эслаб, ҳамдардлик ва ҳамкорлик ҳақида сўзладилар.

« — Мен эса даданг ҳақида бир китоб ёзмадим, ҳатто бир достонимни тугатолмай юрибман...»

Чеҳралари, овозларида қанча афсус, алам борлигини тасаввур этиш осон эмас...

Мен юпатишга тушдим: «Аяжон, ундай деманг. Сизнинг шеърларингиз қайси китобдан кам? Йиллар давомида ёзган шеърларингиз туфайли дадамиз сиймоси, у ёзган оловли сатрлар одамлар қалбида яшаб келаяпти-ку. Дадам ҳақида Сизнинг сатрларингиз билан сўзлаш мумкин-ку»...

Қаранг, ҳар баҳорни ярим аср давомида шеър билан қарши олишга одатланган аямиз ёзганларини дадамиз руҳи, хотирасисиз тасаввур қилиб бўлмаса ҳам, ёзибдилар:

Ярим аср қалам
деҳқони бўлиб,
Кечир, қўёлмадим
Сенга бир ҳайкал!

Ростми? Шундай дейишга шоира ҳақлими? Хотираларни ўз ичига олган мақола ёки китобдан бу шеърларнинг салмоғи камми? Шу саволларга жавоб топиб, кечиккан бўлсам ҳам, аямнинг руҳларини тинчлантиришни бурчим деб билдим.

* * *

Илҳоми жўш урган икки шоирона қалб энг гуллаган ёшлик чоғида учрашди. Улар баҳор, севги, бахт нашидасидан маст эдилар ва икки дил достони яратила бошланди. «Мафтунингман», «Палак» шеърларининг лирик қаҳрамони

Сени ёдинг билан
нафас олганим,
Номинг такрорлашга
ўрганганим рост,

деб севгисини изҳор этади.

Лекин ҳаёт ҳаёт экан. Бахтиёр севгини куйлаган соз совуқ ўлим ханжарига тегиб синади.

1944 йилнинг жазирама ёзи, фожиали кунларидан сўнг яна баҳор, Ҳамид Олимжон севиб куйлаган баҳор келади. Алам, ғам оғушида бўлган шоира қалбини чертиб, қўлига қалам тутқазади, гўзал шеър — «Баҳор келди сени сўроқлаб» туғилади:

Ҳижронинг қалбимда,
созинг қўлимда,
Ҳаётни куйлайман,
чекинар алам.
Тунлар тушимдасан,
кундуз ёдимда,
Мен ҳаёт эканман,
ҳаётсан сен ҳам.

Шоира ижодига ўша йиллари кетаётган даҳшатли иккинчи жаҳон уруши ташвишлари билан бир қаторда Ҳамид Олимжоннинг фожиали тақдири севги, садоқат, вафо, сабр каби абадий мавзуларни олиб киради.

Ҳар баҳорни шеър билан кутиб олиш Зулфияга одат бўлди, дедик. Уларни бир тўплам қилиб кузатсангиз, бир қалбнинг бутун ҳаёти манзараси билан танишасиз.

Йиллар ўтди... 35 ёшида ҳаётдан кўз юмган шоир таваллудининг 50, 60 йиллиги муносабати билан Жиззахда, Тошкент вилоятининг Оққўрғон туманида Ҳамид Олимжонга ҳайкал қўйилди, мактаблар, хўжаликлар, маданият масканларига шоир номи берилди. Ана шундай маросимларнинг бирида шоира шеър ўқийди:

Боқ, деб, қуёш,
юлдуз, тоғ, далаларга,
Ўлим йиқитганин
кўтарди халқи.
Энди мен ҳам
фарзанд, невараларга
Кўрсата оламан
тоғдай тик қаддин.

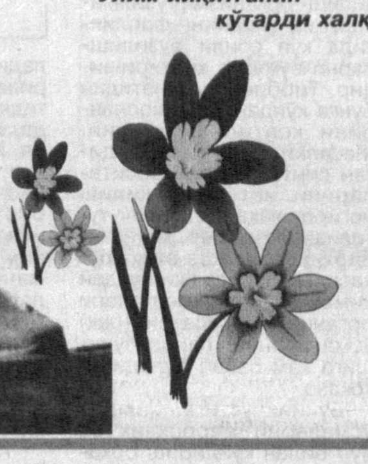

Азиз ўқувчи! Сиз бу шеърларни тўлалигича шоира тўпламларидан топиб ўқишингиз мумкин. Бу сўзлар абадият ҳақида, «шуҳратни ўйламай тебранган қалам авлодга хизматдан толмаслиги» ҳақида. Халқимиз ўз куйчиларини эъзозлаб, номларини абадийлаштириб, ҳайкалларини кафтида кўтариб юрадиган халқ. Ҳамид Олимжон ҳайкаллари кейинчалик Фарғона ва Наманганда, Сурхондарё ва Тошкент марказида қад кўтарди.

Мағрур кўтарилдинг
бошоқдай ўсиб,
Сен билан сафимиз
яна зич, азим.
Мангулик-чун тақдир,
шеъримни тутиб,
Халқингга ва Сенга
қиламан таъзим...

Аям тўпламларини варақлашда давом этаман. «Кўрганмидинг кўзларимда ёш», «Сенсиз», «Ўрик гуллаганда», «Излайман» каби шеърлар сатрлари дилни куйдиради, лекин, барибир, асосий фикр — Ҳамид Олимжон шеъриятининг бош ғояси бўлган фикр — «Сени куйлайман, ҳаёт» давом этади, Ҳ. Олимжон сиймоси, руҳи доимо шоира қалбида бўлади:

Излайман! Биламан,
топмайман уни.
Зотан, ўзим уни
қачон йўқотдим?
Фарзанд, набиралар
туғилган куни
Мен уни ҳар сафар
Абадга топдим...

Шу кунларда, кўркам баҳор кунларида Ҳамид Олимжоннинг 90 йиллиги нишонланмоқда. Шоира сўзи билан айтганда, «орамизда уни мўйсафид кўрганларни» билмаймиз, чунки ёшлик куйчиси бўлган шоир мангу ёш қолди.

Не-не гўзал
ёшлик ?ар келар
Умри боқий
ҳаёт йўлида.
Ўшанда ҳам
ўриклар гуллар,
Сен бўласан
диллар тўрида.

Айтинг-чи, Зулфияхонимнинг ушбу қайноқ ва гўзал шеърлари Ҳамид Олимжонга қўйилган энг гўзал ҳайкал эмасми, аслида!

Ҳулкар ОЛИМЖОНОВА.

ИЗЛАНИШ ОДИМЛАРИ

Термиз шаҳри Ўрта Осиё халқлари маданияти тарихида алоҳида ўрин тутади. Шаҳар ўзининг ноёб меъморий обидалари билан узоқ вақтлардан бери тарихчи ва қадимшуносларнинг диққатини ўзига жалб этиб келмоқда.

Шу кунларда ЮНЕСКО раҳнамолигида Термиз шаҳрининг 2500 йиллигини халқаро миқёсда кенг нишонлашга қизғин тайёргарлик ишлари бошлаб юборилди. Айни пайтда Ўзбекистон ФА Археология институти олимлари бир гуруҳ япониялик археологлар билан ҳамкорликда шаҳарнинг қадимий манзилгоҳларини тадқиқ этишмоқда.

Экспедиция тадқиқот ишларини Кушонийлар салтанатининг I-III асрларга оид бўлган Қоратепа ёдгорлигидан бошлади. Археологик изланишлар давомида ушбу ёдгорлик I-IV асрларда буддавийликнинг маркази бўлганлиги аниқланди. Қазилмалар чоғида бу ерда турли характердаги ибодатхоналар очилди. Қоратепа ибодатхонаҳларининг ўзига хос хусусиятларидан бири шуки, улар ер остига ва ер устига қурилган. Айниқса, топилган турли ҳайкалчалар мажмуаси, оқ мармар тошлардан тайёрланган меъморий деталлар ва деворий сурат намуналари, сопол идишларга битилган ёзувлар, Кушон шоҳларининг тангалари бу даврда маданият юксак даражада тараққий топганидан гувоҳлик беради. Топилмаларда маҳаллий Бақтрия, Юнон, Ҳинд маданияти анъаналари яққол сезилади.

Ўзбек-япон олимларининг бундай ҳамкорликдаги хатти-ҳаракатлари Шарқий Туркистон, Хитой ва кейинчалик Японияда буддавийликнинг кенг тарқалишида Ўрта Осиё, хусусан, Термизнинг аҳамияти катта бўлганини кўрсатмоқда. Янги топилмалар Термиз шаҳрининг қадимда юксак маданият бешиги бўлганлигидан далолат беради.

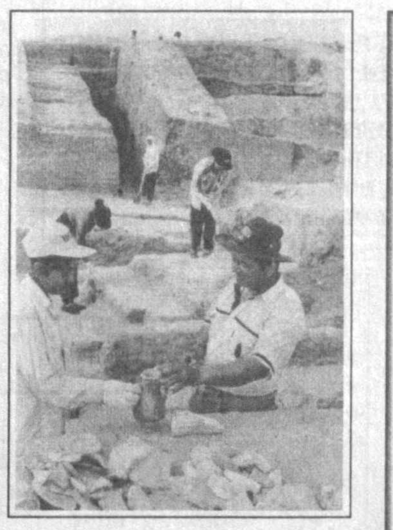

СУРАТЛАРДА: япониялик археолог Като Кюдзо янги топилмаларни ўрганмоқда; Термиз Давлат университети тарих факультети талабаси Севара Доимова ва археолог Самариддин Мустафоқулов иш устида.

Искандар ХЎЖАЕВ (ЎзА) олган суратлар.

Очиқ Жамият институти Кўмак жамғармасининг Ўзбекистондаги ваколатхонаси "Бола ҳуқуқлари бўйича 5-7 синф ўқувчиларига мўлжалланган машғулотлар" танловини эълон қилади.

Машғулотларга қуйидаги талаблар қўйилади:

- Машғулотнинг мақсади ва вазифаларининг мавжудлиги.
- Материални ўзлаштиришда интерактив усулларни қўллаш.
- Ёшга оид бўлган хусусиятларни ҳисобга олган ҳолда матннинг тушунарли бўлиши.
- Машғулот давомийлиги 40-45 дақиқа.

Ўқитувчилар, рассомлар, болалар ёзувчиларини танловда иштирок этишга таклиф қиламиз.

Машғулот мавзуси эркин. Тиллар: ўзбек, рус.

Қўшимча маълумот олиш учун "Ўрта маълумот" дастурлари координатори Натэла Фарсиянцга – қуйидаги манзилга мурожаат этишингиз мумкин:

Зарбоғ кўчаси, 31 уй, 700031, Тошкент шаҳри, Ўзбекистон.

Телефон/факс: (3712) 152-36-98, (3712) 152-39-15, (3712) 152-39-16

Email: natela@osi.freenet.uz

Аризалар қабул қилиш муддати: 2000 йилнинг 15 июнигача.

2843

Шахмат

ИРОДА ЖАҲОН ОЛИМПИАДАСИГА БОРАДИ

Республика 9-миллий чемпионати баҳслари ўн киши иштирокида ўн кун давом этиб ниҳоясига етди. Дастлабки беш учрашувда тўрт очкога эга бўлган спорт устаси Анжела Хегай бир-икки йиллик танаффусдан сўнг яна мамлакат чемпиони унвонига сазовор бўлди. Анжела кейинги икки йилни шартнома асосида Сингапур мамлакатида ўтказиб қайтди. У ерда ушбу давлат шахматчиларига устозлик қилди.

Мазкур чемпионат баҳсларида иккинчи ўрин спорт устаси — самарқандлик ёш шахматчи Ирода Ҳамроқуловага насиб этди. Қизиғи шундаки, Ирода Анжелани ҳам мағлубиятга учратди. Бироқ умумий очколар ҳисобида иккинчи поғона билан чекланди.

Низомга кўра, дастлабки икки ўрин соҳибаси шу йил Туркияда ўтадиган жаҳон шахмат олимпиадасида қатнашувчи республикамиз терма жамоаси таркибига киритилди.

***Мамажон* МУҲИДДИНОВ.**

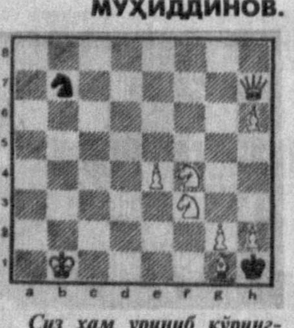

Сиз ҳам уриниб кўрингчи. Бу қизиқ вазиятда оқлар бошлаб, тўрт юришда қора шоҳни мот қилади.

Тадбиркор муаммо қўяди

СУМАЛАК «СИРЛАРИ»НИ БИЛАМИЗМИ?

ёки унинг саратон (рак) касаллигига қарши курашда восита бўлиши мумкинлиги ҳақида

Табобатда эришилган кейинги илмий-амалий натижалар биз арафасида турган XXI аср жаҳон тиббиёти миқёсида табиий (натурал) дори-дармонлар кенг кўламда қўлланиладиган давр бўлишини кўрсатмоқда. Сўнгги 30-40 йил мобайнида кимёвий технология ва саноат қудратли даражада ривожланган барча мамлакатларда кучли таъсирчан кимёвий-синтетик дори воситалари кўплаб ишлаб чиқарилаётганлигига қарамасдан, айни кунларда табиий гиёҳлардан тайёрланадиган дори-дармонларга эҳтиёж ва қизиқиш ортиб бораяпти. Бунинг боиси кимёвий-синтетик дори воситаларини мунтазам ва узоқ муддат мобайнида истеъмол қилиш организм тузилмалари ва уларнинг фаолиятида кўп сонли бузилишларни вужудга келтиришидир. Тиббиёт амалиётидан бунга кўпдан-кўп мисолларини келтириш мумкин. Масалан, уйқу келтирадиган синтетик дори воситаларини истеъмол қилиш ногирон чақалоқларнинг туғилишига, шунингдек, антибиотиклар микоз замбуруғ касалликларига ёки бундай кимёвий дори воситалари организмда саратон (рак) ўсмаларининг пайдо бўлишига ҳам сабаб бўлади ва ҳоказо...

Бунинг устига, хавфли ўсмаларни жарроҳлик ва нур билан куйдириш орқали даволаш пайтида қўлланиладиган баъзи кучли таъсир кўрсатувчи синтетик дори воситалари, нафақат кутилган натижани бермайди, аксинча, даволаб бўлмайдиган оғир хасталикларни ҳам келтириб чиқариши мумкин.

Доривор гиёҳлардан тайёрланган дори-дармонлар эса бу хилдаги номаъқул ҳолатларни туғдирмайди. Шу сабабли, масалан, АҚШда ҳозирги пайтда инсонни ҳалокатга олиб келувчи даҳшатли касаллик — саратон (рак)ни даволашда табиий доривордардан фойдаланишга алоҳида аҳамият берилмоқда. Бундай энг янги дори воситалари жумласига, масалан, GSN — Great Soul of Nature (Табиатнинг олижаноб қалби) туркумига кирувчи «Картилейт» дориси киради. У Америка Саломатлик ва тиббий тадқиқотлар институти (AIHS) томонидан кашф этилган. Саратон (рак)га қарши бу табиий малҳам ҳозирги кунда бошқа мамлакатларга кўплаб миқдорда экспорт қилинмоқда. Хавфли ўсма босқичига етган онкологик касалликни даволашда «Картилейт» билан биргаликда GSN туркумига кирувчи «Акварид» деб аталган яна бир янги дори қўлланилади. Унинг таркибида ўсимликлардан олинган доривор моддаларнинг 8 хил аралашмаси мавжуд.

Кўпгина мамлакатларнинг олимлари саратон (рак) касаллигини даволашда қўлланиладиган табиий (натурал) дорилар яратиш бўйича қизғин тадқиқотлар олиб боришмоқда. Шу йилнинг феврал ойида Москвада венгриялик ва рус тиббиёт олимлари журналистлар учун ўтказилган матбуот конференциясида бу йўналишда юзага келган муҳим янгиликлар тўғрисида маълумотлар бердилар. Масалан, улар буғдой муртагидан (ўсимтасидан) олинадиган дори воситалари хавфли ўсмаларни даволашда олдинга қараб қўйилган яна бир қадам бўлиши мумкин, дедилар.

Таъкидлаш керакки, буғдой муртагини ферментлаш билан Янги зеландиялик олимлар бундан 60 йил аввал махсус шуғулланишган. Бироқ ҳақиқий илмий асосланган ва умид уйғотадиган натижа яқинда, XX асрнинг 90-йилларида олинди. Буғдой муртагининг ширасидан тайёрланган қиёмни АВЕМАР деб атадилар. Турли мамлакатларда шифокорлар уни ҳайвонларда синаб кўришиб, ушбу биологик фаол малҳам тўқималар емирилишини тўхтатиши мумкинлигини, кўп ҳолларда, шикастланган тўқималардан организмни халос этишини исботладилар. Беморлар онкотерапия (кимёвий, иммунли, радиотерапия) усулларида даволаниш пайтларида АВЕМАРни ҳам истеъмол қиладилар. Бу малҳам бир қатор мамлакатларда рўйхатга олиниб, ундан озиқ-овқатга қўшимча сифатида фойдаланиш тавсия этилган.

Юқорида биз эслатган матбуот конференциясида Россия Онкология маркази ходими, профессор Л.Демидов мазкур малҳам клиник шароитларда қўлланилганда сезиларли натижалар берганлигини тасдиқлаб, «Олимларнинг унга ишончи тўла тасдиқ топиши учун яна бир неча йил керак»лигини айтди.

Бу ишга, айниқса, ўзбекистонлик олимлар алоҳида ҳиссаларини қўшишлари мумкин. Ахир буғдой муртагидан бизда қадимдан сумалак тайёрлаб келинади. Шу маънода, миллий таомимиз сумалакнинг шифобахш хусусиятларини ойдинлаштириш учун фундаментал тадқиқотлар ва клиник синовларни дадил бошлаш айни муддаодир.

Афсуски, республикамиз олимлари шу пайтгача сумалакнинг тиббий хоссаларини аниқлаш бўйича жиддий тадқиқотга қўл урмаганлар ва бу борада матбуотда ҳам маълумот учрамайди. Ҳатто кўп жилдли Ўзбек Қомусидаги «Сумалак» (10-жилд, 415-бет) мақоласида бу таом таърифтавсиф этилади-ю, бироқ унинг шифобахшлик хусусиятлари тўғрисида фикр юритилмайди. Шу боис хориждаги илмий доиралар, оммавий ахборот воситалари ва жамоатчилик бу қадимий, шарқона таомнинг шифобахш хоссалари тўғрисида айтарли тасаввурга эга эмас.

Табиийки, сумалакнинг тиббий хоссаларига доир замонавий-илмий маълумотнинг йўқлиги сабабли, масалан, «Труд» газетасида чоп этилган, аслида, анча дўстона бир руҳда ёзилган «Навруз — это новый день» (2000 йил, 29 март) сарлавҳали мақолада бу анъанавий миллий таом маъжусий даврлардан қолган ибтидоий урф-одатлар асосида тайёрланади, деб талқин этилади, холос. Бироқ мақолада сумалакнинг тиббий-шифобахш хусусиятлари тўғрисида бирон оғиз гап йўқ. Ҳолбуки, кишини соғломлаштирувчи бу таомни қадимги миллий халқ табобати кўпгина касалликларни профилактика қилиш мақсадида баҳорда қизғин дала ишлари бошланиши арафасида витаминларга муҳтож организмга қувват бағишловчи малҳам тариқасида тавсия этган. Буни нафақат биз, балки халқаро миқёсда ҳам билишлари керак. Бу фойдадан холи бўлмайди.

Фикримизни яна шу далил ҳам тасдиқлайдики, 1936 йилда Эмерсан ва Эванс деган икки немис олими ушбу ажойиб шифобахш ўзбек миллий таомини илмий тадқиқ этишиб, ундан кутилмаган ажойиб хоссаларни кашф этишди. Сумалакка хомашё бўладиган буғдойнинг барра ўсимтасида «Токоферол» деб номланган модда мавжудлигини, бу модда ёғда эришини, ҳатто 170 даражадаги иссиқликда қайнатилганда ҳам ўзининг озуқалик хусусиятларини йўқотмаслигини ҳам хабар қилишди. Ва бу олимлар сумалакнинг гипертония (қон босими) касаллигига даво бўлишини, қон таркибини тозалашини, ошқозон-ичак йўлларини ғубордан поклашини илмий асосладилар.

Таассуфларким, ўз вақтида авж олган қатағон азобларидан қўрқишиб Ўзбекистон олимлари немис ҳамкасбларининг кашфиётини янада чуқурроқ илмий тадқиқ қилишга журъат эта олмадилар. Негаки, сумалакка ўша пайтда диний таом деб, уни тайёрлаш жараёнига анъанавий диний урф-одат деб қараш ҳукмрон эди. Ҳозирги кунда мустақил Ўзбекистон олимлари давлатимиз ва шахсан мамлакатимиз Президентининг халқ соғлиғини сақлаш тизимини замонавийлаштириш ва жаҳон тиббиёти тизими билан ҳамкорликни фаоллаштиришга қаратилган ҳаётбахш сиёсатидан рағбатланиб, бутун сайёрамиз илм-фанининг саратон (рак) касаллигига қарши қўлланиладиган табиий дори-дармон воситаларини яратишдек саъй-ҳаракатларига жўшқин ҳамкорлик кўрсатишлари зарур. Бу борада, айниқса, венгриялик ва россиялик тиббиётшунос олимларнинг хавфли ўсмаларни табиий дори-дармонлар билан. даволаш йўналишидаги илмий ва клиник тадқиқотлари ҳамда эришаётган натижалари катта қизиқиш уйғотади. Уларнинг изланишлари ҳам буғдойнинг илк ўсимтаси қиёмидан олинадиган АВЕМАРнинг хусусиятларига бағишланган тадқиқотларни чуқурлаштиришга қаратилган.

Шу мақсадда мен қуйидагиларни таклиф этмоқчи эдим: Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузурида «АВЕМАР-Сумалак» муаммовий комиссияси тузилиб, унинг таркибига Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Ўсимлик моддалари кимёси илмий-текшириш институти, Онкология ва радиология илмий текшириш институти, клиникалар, тажриба-конструкторлик бюроси вакиллари, дастурни молиялаштирувчи (ҳомийлик кўрсатувчи) тадбиркорлар киритилса ва иш бошлашса, бу келгусида яхши натижалар бериши мумкин.

Мен бир хусусий тадбиркор сифатида бундай инновация лойиҳасини молиялаштириш ва амалга ошириш ишига имкон қадар ўз улушимни қўшишга тайёрман. Ўйлайманки, бу ишга жиддий киришилса, хорижий сармоядорлар ва жамғармалар ҳам қараб турмасалар керак. Ишонаманки, бундай саъй-ҳаракатлар мамлакатимизда Президент Ислом Каримов раҳбарлигида бошланган ва тиббиётни такомиллаштиришга, халқ саломатлигини тубдан яхшилашга қаратилган олижаноб фаолиятга муносиб амалий ҳисса бўлиб қўшилади.

Исматулла ФАЙЗУЛЛАЕВ,
тадбиркор, фан номзоди.

Локайдлик

Халқимиз ўтганлар хотирасини ҳамиша эъзозлайди. Мустақиллик йилларида эса табаррук қадамжоларни боғ ва гулзорларга айлантириш, уларни обод қилиш анъанага айланди.

ОДАМ АЗИЗ, ХОТИРАСИ-ЧИ?

Хотира ва Қадрлаш кунининг жорий этилиши ҳам айни муддао бўлди. Бироқ баъзи жойлардаги қаровсиз, хароба қабристонларни кўриб, ачинасан киши. Бу эса ўша жойлардаги фуқаролар йиғинлари, маҳалла фаоллари, қолаверса, жамоатчиликнинг марҳумлар хотирасини иззат-ҳурмат қилишга ҳалигача бефарқ қараётганлигидан, қадриятларимизга беписанд муносабатда бўлаётганлигидан бошқа нарса эмас.

Навбаҳор тумани, «Истиқлол» ширкат хўжалигининг Юқори Бешработ қишлоғидаги «Оқ ота» қабристонидаги мавжуд аҳвол фикримизнинг яққол исботидир. Бир неча гектар ерни эгаллаган мазкур қабристон бир қарашда кишига тўқайзор, чангалзорни эслатади. Қабрларни ўт-ўланлар босиб кетган. Йўлаклардан ном-нишон йўқ. Энг ачинарлиси, қабристонни ўраб турган зовурлар кўмилиб қолганлиги туфайли тепага нам кўтарилиб кетган.

– Раҳматли отамнинг мозорига борсам, ўзимни ниҳоятда ночор ҳис қиламан, – дейди бир танишим. – Негаки, уни нақ пахса лойининг устига қўйгандик. Лоақал қабристон атрофидаги зовурлар ўз вақтида тозаланиб турганидами, қабр кавланганда сув чиқмаган бўларди... Бунинг устига, яқинда қайси бир инсофсиз ўт-ўланларни тозалаш қийин бўлгани учунми, унга ўт қўйиб юборибди.

Қабристонларни обод қилиш, марҳумлар хотирасини ёдга олиш ҳақида қайғуриш ҳар бир маънавиятли инсоннинг, қолаверса, бутун жамоатчиликнинг бурчидир. Буни асло унутмаслик керак.

Абдуваҳоб ПИРМАТОВ.
Навоий вилояти.

Ташкилот бизнес-режаларни тузиш ва мулкни баҳолаш бўйича хизмат кўрсатади.

Телефон: 76-22-36, кечқурун 144-58-67.

ҚУРИЛИШ ТАШКИЛОТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Бозор нархларидан арзонроқ сотамиз:

- ДОНАСИ 1300 СЎМДАН БЎЛГАН ХОРИЖИЙ ГУЛҚОҒОЗЛАР.
- УЛГУРЖИ ХАРИДОРЛАРГА ЧЕГИРМАЛАР БОР.
- ЎЗБЕКИСТОН БЎЙИЧА ЕТКАЗИБ БЕРИШ ИМКОНИЯТИ БОР.
- ТЎЛОВ ШАКЛИ ПУЛ ЎТКАЗИШ ЙЎЛИ БИЛАН.

Телефонлар: 144-37-92, 144-04-93.
Манзил: Тошкент ш, 129, Навоий к., 30. 2832

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг жамоаси қўмита раисининг собиқ ўринбосари
Зокир ЙЎЛДОШЕВнинг
вафоти муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

«Тошкент қурилиш материаллари комбинати» акциядорлик жамияти жамоаси бошқарув раиси А. Ҳайтановга онаси
Гулсара ая ҲАЙТАНОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзбекнефтгаз» Миллий холдинг компанияси жамоаси нефть, газ қазиб чиқариш ва газни қайта ишлаш бошқармасининг бошлиғи Абдумуталиб Қодировга отаси
Қодир СУЛАЙМОНОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

SERGELI | KATTA ULGURJI BOZORI

ЎЗБЕКИСТОННИНГ БАРЧА ТАДБИРКОРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

СИРҒАЛИ МАВЗЕСИДА ЯНГИ **КАТТА УЛГУРЖИ БОЗОР** ОЧИЛИШИНИ МАМНУНИЯТ БИЛАН ЭЪЛОН ҚИЛАМИЗ. ФАҚАТ ШУ ЕРДАГИНА СИЗ "КОКА-КОЛА" КОМПАНИЯСИ ИЧИМЛИКЛАРИНИ ҲАМДА ТУРЛИ ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛИ МОЛЛАРИНИ АРЗОН УЛГУРЖИ НАРХЛАРДА ХАРИД ҚИЛИШИНГИЗ ВА СОТИШИНГИЗ МУМКИН. БОЗОРНИНГ ОЧИЛИШИ АРАФАСИДА ЎЗИНГИЗ УЧУН ҚУЛАЙ ЖОЙНИ ИЖАРАГА ОЛИШГА ВА КАТТА БИЗНЕСНИ БОШЛАШГА ШОШИЛИНГ!!!

МАНЗИЛИМИЗ: ТОШКЕНТ ШАҲРИ, СИРҒАЛИ ТУМАНИ, ҚУРУВЧИЛАР МАВЗЕСИ.

2845

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34;
Ҳуқуқ — 136-07-94;
Иқтисодиёт — 136-36-65; 132-10-65
Маънавият ва маърифат — 136-35-60;
Хатлар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий масалалар — 132-12-08;
Ахборот, спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик — 132-11-15;
Халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 376, 22228 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

Газета PENTIUM-II mmx компьютерида терилди ҳамда операторлар С. ЛУКИН ва Ж. ТОҒАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — А. ОРИПОВ.
Навбатчи муҳаррир — А. ҲАЙДАРОВ.
Навбатчи — Ғ. ЭШМУРОДОВ.
Мусаҳҳиҳ — Ш. МАШРАББОЕВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00
топширилди — 21.00
1 2 3 4 5 6